

Svi sveti vs. Halloween

Svi sveti (i Sisveti ili Sisveti; lat. Sollemnitas Omnium Sanctorum) svetkovina su u Rimokatoličkoj crkvi, kojom se slave svi sveci, kako oni koji su već kanonizirani, tako i oni koji to još nisu. Spomen mučenika, zajednički različitim crkvama, počeo se slaviti negdje u 4. stoljeću. U kalendaru Katoličke crkve Svi sveti označeni su kao svetkovina, a ujedno su i neradni dan u Republici Hrvatskoj. Među narodom obično se ovaj blagdan povezuje s obilaskom groblja i uređivanjem grobova, pa tako i spomenom na mrtve. Ipak, u Crkvi se Spomen svih vjernih mrtvih ili Dušni dan obilježava dan kasnije, 2. studenoga.

Stari Kelti su 1. studenoga slavili kao početak nove godine, a proslava je bila posvećena bogu Sunca, ali i gospodaru smrti (Samhainu). Vjerovali su da za punog mjeseca, a najčešće noć prije dana mrtvih, mrtvi napuštaju svoje grobove, te nakratko opet dolaze na Zemlju i posjećuju svoje domove, zbog toga su se živi, prestrašeni mogućnošću susreta s mrtvima, prekrivali zastrašujućim maskama i stvarali veliku buku. Dubljenje bundeva je tek u 16. stoljeću postala popularno najprije u Americi, a zatim i u ostatku svijeta.

Običaj dubljenja bundevi zasniva se na irskoj legendi o kovaču Jacku, poznatom po njegovoj domišljatosti ali i škrtosti. Jedna od priča govori kako je prevario vruga tako što je vragu ponudio dušu u zamjenu za piće i nakon što se vrag pretvorio u novčić kako bi platio piće, Jack ga je brzo stavio u džep u kojem je bio križ, zbog kojeg se vrag više nije mogao vratiti u svoj oblik. Tek nakon što je Jacku obećao da neće tražiti njegovu dušu još deset go-

dina, Jack ga je izvadio iz džepa. Nakon deset godina opet je prevario vruga tako što ga je zamolio da mu vrag doda jabuku sa stabla, ali je na kori stabla brzo nacrtao križ, tako da ga vrag ponovno nije mogao dohvatiti. Kada je Jack umro, nije bio primljen zbog svog grješnog života u Raj, a na vratima Pakla dočekao ga je vrag i poslao natrag u mrak, a da ga se riješi dao mu je žeravicu ugljena. Jack je u džepu imao repu, koju je izdubio, stavio u nju žeravicu i otada Jack, koji nikada nije pronašao put kući luta mrakom noseći izdubljenu repu u ruci. Tako je Jack O'Lantern (Jack Fenjer) postao simbol duše koja je prokleta i koja luta između svjetova.

I dok su Svi sveti su ostali religijska, mistična svetkovina posvećena svim mrtvima u obitelji, Noć vještica (Halloween) je postao globalni komercijalizirani događaj, show bez neke veće podloge, iako nas uvodi u Sve svete.

Naziv Halloween ustvari je skraćenica od All Hallow's Eve ili Hallow Eve (Sveta večer, noć uoči Svih svetih), događa se na noć između 31. listopada i 1. studenoga.

Svi sveti u filatelističkom svijetu nisu baš zastupljeni nekim posebnim markama, što ino iznenađuje obzirom na duhovno i religijsko poštovanje mrtvih. No iznenađuje da Noć vještica, ili Halloween, kao globalni komercijalni projekt nije značajnije zastupljen u filateliji; rijetka su moderna izdanja u filateliji značajnijih poštanskih administracija na tu temu. Prednjači Francuska svojim simpatičnim izdanjem poštanskih maraka iz 2011. godine, a slijedi je Belgija izdanjem iz 2004. godine.

(Željko Stefanović)

